

ירושלים

אָזוּב וְעֵצָבֶת

פְּרוּשׁ הַמִּלָּה 'כֶּתֶל' הוּא קִיר וּבְכָל זֹאת, כְּשֵׁאוֹמְרִים
'הַכֶּתֶל' בְּרוּר לְכֻלָּם כִּי מִתְפֹּנְנִים לְכֶתֶל הַמַּעֲרָבִי
בִירוּשָׁלַיִם.

הַכֶּתֶל הוּא שְׂרִיד שֶׁל הַחוֹמָה הַמַּעֲרָבִית שֶׁהִקִּיפָה
אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשֵּׁנִי. מִכֵּיּוֹן שֶׁהוּא הַקְּרוּב
בְּיוֹתֵר לְמָקוֹם הַמִּקְדָּשׁ, לְאַחַר חֲרָבֵן הַבַּיִת הַפָּדָה
הַכֶּתֶל הַמַּעֲרָבִי לְאַחַד הַמְּקוֹמוֹת הַקְּדוּשִׁים בְּיוֹתֵר
לְיְהוּדִים.

יְהוּדִים מְכַל הָעוֹלָם מֵגִיעִים לְהִתְפַּלֵּל אֶל מוֹל אֲבָנֵי
הַכֶּתֶל, וּמְרַגֵּשׁ לְרֵאוֹת אֶת כָּל הַמְשַׁמְרִים אֶת מִנְהַג
הָעֲלִיָּה לְרַגֵּל וּמֵגִיעִים מֵהָאֶרֶץ וּמְחוּ"ל לְהִתְפַּלֵּל
בַּכֶּתֶל הַמַּעֲרָבִי. הַכֶּתֶל מְשַׁמֵּשׁ מְרַכֵּז לְתַפְלוֹת
וְלַעֲצוֹת דְּתִיּוֹת, וְלְאֲרוֹעִים נוֹסְפִים כְּמוֹ הַשְּׁבָעוֹת
שֶׁל חִילֵי צִה"ל וּפְתִיחַת טָקֵס יוֹם הַזְּכוּרֹן.

הַיּוֹם נִרְאָה לָנוּ טִבְעֵי לְבַקֵּר בִירוּשָׁלַיִם וּבַכֶּתֶל
הַמַּעֲרָבִי, אִךְ מָקוֹם הַמְדִינָה וְעַד מִלְחַמַת הַשְּׁחֵרוּהוּ,
בְּמִשְׁוֹף תְּשַׁע עֶשְׂרֵה שָׁנִים, הַכֶּתֶל הָיָה בְשִׁלִּיטָה
יְרֵדְנִית וַיְהוּדִים לֹא הִרְשׁוּ לְהִתְקָרֵב אֵלָיו.

הָאֲגָדָה מְסַפֶּרֶת כִּי כְּשֶׁהִגִּיעָה הָעֵת לְבְנוֹת אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, קָרָא שְׁלֹמֹה
לְנִצְיָגִי כָּל הָעָם וְהַכְרִיז שֶׁמִּכֵּיּוֹן שֶׁהַמִּקְדָּשׁ שִׁיךְ לָעָם כְּלוֹ, עַל כָּלֵם לְהִיּוֹת
שְׂתָפִים בְּבְנִיתוֹ.

שְׁלֹמֹה חָלַק אֶת הָעֲבוּדָה בֵּינָם שְׁכָבוֹת הָעָם. הִלְכוּ הָעֹשִׂירִים, רָכְשׁוּ צִיּוֹד יָקָר
וְרַב, שָׁכְרוּ פּוֹעֲלִים רַבִּים וּבְנוּ אֶת חֲלָקִים בְּמַהֲרָה. וְאֵלוּ הָעֲנִיִּים, שֶׁלֹּא הָיָה
בְּיָדָם כֶּסֶף לְרִכְשׁ צִיּוֹד יָקָר וְלִשְׁכֹּר פּוֹעֲלִים שִׁיעֲבָדוּ בְּמִקְוָמָם, הִתְאַסְּפוּ כָּלֵם
- גְּבָרִים, נְשִׁים וְיֻלְדִים - וְהִחֲלוּ בְּמִלְאֶכֶת הַבְּנִיָּה. הָעֲבוּדָה הָיְתָה קִשָּׁה וְרַבָּה:
אֵלֶּה אֲסָפוּ צִיּוֹד, אֵלֶּה סִתְתוּ אֲבָנִים, אֵלֶּה סָחְבוּ וְאֵלֶּה הִפְעִילוּ אֶת הַמְּנוּפִים
הַמְּגֻשְׁמִים. זְמַן רַב עָמְלוּ עֲנִי הָעָם בְּבְנִית חֲלָקִים, הַכֶּתֶל הַמַּעֲרָבִי שֶׁל חוֹמַת
הַמִּקְדָּשׁ, וּלְבִסּוּף, לְאַחַר יָמֵים רַבִּים, עָמַד הַכֶּתֶל בְּשִׁלְמוֹתוֹ.

הָאֲגָדָה מְמַשִּׁיכָה וּמְסַפֶּרֶת שֶׁכֹּאֲשֶׁר הִגִּיעוּ הָרוֹמָאִים לְהַחְרִיב אֶת הַמִּקְדָּשׁ,
יָרְדוּ מִלְּאֲכִים מְשֻׁמִּים, פָּרְסוּ כִּנְפֵיהֶם עַל הַכֶּתֶל וְאָמְרוּ: "כֶּתֶל זֶה, שֶׁנִּבְנָה
בְּעָמָל וְנִסְפָּג בְּדַמְעוֹתֵיהֶם שֶׁל הָעֲנִיִּים, לֹא יִחָרֵב לְעוֹלָם". וְכֵן, עַל פִּי הָאֲגָדָה,
נִשְׁאַר הַכֶּתֶל הַמַּעֲרָבִי כְּמַעֵט לְבָדוֹ, שְׂרִיד מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

- מדוע, על פי האגדה, דווקא הקיר שהקימו העניים נשאר שריד מבית המקדש?
- מה אנו חנונו יכולים ללמוד מן על קדשתו של מקום?

אז...
מה הופך את קיר האבנים בירושלים למקום מקדש? אילו מקומות קדושים נוספים אתם מכירים? האם בקרתם פעם במקום קדוש? נסו להזכר בתחושותיכם בזמן הבקרה.

- ירושלים שלי יש הנוהגים לטמן בין אבני הכתל פתקים עם בקשות.
- נסו לכתוב פתק ובו משאלה שהייתם רוצים שתתגשם.
- נסו לחשב כיצד אתם יכולים לעזור לבקשתכם להתגשם!